

ACC. N:R M. 12873:1-4.

Landskap: Västergötland Upptecknare: Siv Winelius
Härad: Vartofta Berättare: Augusta Molin
Socken: Hömb Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1953 Född år 1870 i Hömb

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Leaf. 49.

L.U.F. 49

Hemmets prydnade.

(s. 1-4)

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12873: /.

Hemmets prydande.

1) Lövning.

Jag växte upp i ett torp under Kavlås gods, som hette Storemon. Stugan innehöll ett litet kök, kammare och ett större rum. Ibland om lördagarna satte vi in en ruska björklöv bakom soffan iorstugan. Men för det mesta lövade vi bara i den öppna spisen där. Björkkvistar och vildblommor sattes då i en kanna med vatten. Vi brukade även då lägga rankor av vildvicker på skullen över spisen och längs hallen, det stod så vackert mot den vita limningen.

2) Golvet.

Grannris hackades fint på en huggkubbe och ströddes över golvet i orstugan på söndagsmorgonen. Det fick ligga på till måndagen. Detta bruk hade vi bara om vintern. Man strödde golvet för att det skulle skulle lukta friskt och för att det var ett allmänt bruk här i trakten. Nu gör ingen det längre. Golvet skurades med vatten och en tvaga av färskt grannris, men det gjorde vi inte varje lördag. Det hade man inte tid med. Någon gång använde vi såpa, då blev golvet vackrast. Efter soda blev det inte så vitt, sade man. Då jag var barn hade vi inga mattor på golvet, men då jag var omkring femton år gammal, vävde min fem år äldre syster trasmattor. Vi hade fyra sådana på golvet i rum-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

met. Man tog trasorna som de var och vävde, men någon gång färgade vi de vita vackert roströda i en lag av färskt björklöv, enkvistar och stenmossa. Sedan vi en gång fått mattor fick de ligga på hela veckan.

3) Väggprydnader.

Vi hade aldrig bonader på väggarna i mitt barndomshem och från mina tidigaste år minns jag inga tapeter. Det var då vitrappade väggar som limrades till julen. Senare fick vi tapeter. De köptes i rullar och hade brunaktiga stjärnor på grå botten. Vi hade fyra tavlor i svarta smala ramar så långt jag kan minnas tillbaka. Det var oljetryck med uteslutande religiösa motiv, bl.a. Jesus vid tolv års ålder. Jag tror att de var köpta på en auktion. Det var inte brukligt att man hade gardiner i min barndom av det slag som nu användes. Först hade vi bara s.k. jalousier, som täckte två tredjedelar av fönstret nerifrån räknat. De fästes på en spik vid vardera sidan av fönstret med en snodd, som drogs genom fällan. Då jag var omkring nio år gammal fick vi kortgardin, som räckte ända ner till jalousien. Då sade man, att det skulle vara så fint att man inte skulle få se ut längre.

4) Bords- och skåpprydnader.

I vardagslag brukade vi ha en röd- och vitrutig duk på bordet i rummet. Om söndagarna lade mamma i stället på en vit serviett i snibb. Den var ungefär en aln lång i varje sida. Dessa var köpta av en knalle.

ACC. N:R M. 12873:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

Till julen och övriga högtider hade vi en vit hemvävd duk, som täckte hela bordet. Varpen var av bomullsgarn med omväxlande ränder av bomulls- och lingarn. Ibland lades den vita servietten ovanpå. Vi hade ett skåp i rummet, men det gick nästan ända upp till taket, så där fick inga prydnader plats. För övrigt var det något som man inte hade råd att skaffa sig i ett torparhem. Jag kan inte minnas att det hos oss förekom andra bordsprydnader än ett par mässingsljusstakar med stearinljus till jul. Talgljus stöpte vi inte, för det blev inte så mycket talg efter slakt av ett eller två får, att det lönade sig. Mamma, som var född 1828 i Hömbs by, berättade att i hennes hem var det brukligt att julosten och en drickakanna skulle stå på bordet under hela jultiden.

5) Spisar.

I köket hade vi öppen spis med valv. Där smetade jag med krita, när det skulle vara fint och tryckte med en utskuren potatishalva, doppad i blåelse, små stjärnor o.d. här och där. Från hallen gick en järnstång upp till valvet. Denna klädde jag vid högtider med fransklippta pappersremсор i olika färger. I rummet hade vi också öppen spis men ej med valv utan med skulle. Här eldades bara om vintern. Sommartid satt vi alltid i köket. I den lilla kammaren hade vi en kakelugn.

ACC. N:R M. 12873:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

6) Belysning.

I min barndom hade vi en fotogenlampa med vit kupa, som man måste vara mycket sparsam med. Vi fick mest försöka se i ljuset från den öppna spisen. Jag minns från en vinter, då pappa hade hyvelbänken i köket, att jag stundtals fick lysa honom med spingstickor.

7) Blommor.

Vi satte ibland in vildblommor eller törnrosor från buskar vid stugväggen i ett glas på bordet. Krukväxter hade vi många. Det var fuchsior, begonier, myrten och pelargonier.

8) Andra prydnader.

Till jul brukades det alltid att vi hade två små granar vid stugdörren. De fick stå kvar till slutet av februari eller början av mars. Dessutom hade vi en ljuskrona i taket över julen. Den hade en svarvad stam med två stora kulor från vilka tillsammans åtta armar av ståltråd gick ut. Dessa kläddes med kulört papper och dekorerades med äpplen och karameller. I små ljushållare var åtta stearinljus fästade.

=====